

Verohallinto

Lausunto

26.01.2024

Asia: VN/24092/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi EU:n kryptovara-asetuksen ja maksun tiedot -asetuksen täytäntöönpanosta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot hallituksen esitykseen

Verohallinto	LAUSUNTO
Harmaan talouden selvitysyksikkö	
PL 325	29.1.2024
00052 VERO	
Dnro 2024_014	
VH/379/02.98.00.03/2024	
VN/24092/2023	

Valtiovarainministeriölle

Asia

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikön lausuma luonnoksesta hallituksen esitykseksi EU:n kryptovara-asetuksen ja maksun tiedot -asetuksen täytäntöönpanosta.

Lausuma

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö (myöh. selvitysyksikkö) lausuu harmaan talouden torjunnan näkökulmasta ja ehdottaa, että valtiovarainministeriö harkitsisi velvoitteidenhoitoselvityksen käytön mahdollisuutta sekä esityksessä tarkoitettuun kryptovarapalvelun tarjoajaan että tämän ylimmän hallintoelimen jäsenen hyvämaineisuuteen ja Fit & Proper arviointiin liittyvän tietotarpeen toteutuksessa.

Perustelut

Hallituksen esityksen mukaan sen valmistelun yhteydessä on arvioitu mahdollisuutta sisällyttää velvoitteidenhoitoselvitykset osaksi kryptovarapalveluista ja kryptovara-markkinoista annettua lakia. Valmistelussa on päädytty siihen, että MiCA-asetus ei jätä tällaista liikkumavaraa. Esityksen mukaan kyseessä on osin heikennys nykytilaan, jossa velvoitteidenhoitoselvityksiä on käytetty osana luotettavuuden arviointia. Esityksessä ehdotettuun lakiin ei ole esitetty voimassa olevaa lakia vastaavia säännöksiä luotettavuuden arvioinnista.

Ylimmän hallintoelimen jäsenet

Hallituksen esityksessä on todettu, että MiCA-asetus edellyttää toimilupien hakijoilta näyttöä siitä, että toimilupaa hakevan omaisuusreferenssitokenin liikkeeseenlaskijan, kryptovarapalvelun tarjoajan ylimmän hallintoelimen jäsenet ovat riittävän hyvämaineisia ja heillä on asianmukainen osaaminen, taidot ja kokemus kyseisen palveluntarjoajan johtamiseksi. Esityksen mukaan vaatimukset sisältyvät MiCAn 18 artiklan 2 kohdan i ja j alakohtiin, 21 artiklan 2 kohdan b ja c alakohtiin, 34 artiklan kohtiin 2 ja 4, 62 artiklan 2 kohdan g ja h alakohtiin ja 63 artiklan 10 kohdan c alakohtaan sekä 68 artiklan 1 ja 2 kohtiin.

Hallituksen esityksessä on todettu, että MiCA-asetus ei jätä kansallista liikkumavaraa sille, miten ylimmän hallintoelimen jäsenen hyvämaineisuutta arvioidaan. Toisaalta esityksessä todetaan, että MiCA-asetuksessa ei säännellä tarkemmin siitä, miten hyvämaineisuutta arvioidaan.

Finanssivalvonnan ns. Fit & Proper -valvonnassa vastuuhenkilön tulee antaa vakuutus hyvämaineisuudestaan. Vakuutuksessa henkilö vakuuttaa muun muassa, ettei häntä ole määrätty liiketoimintakieltoon tai haettu tai asetettu konkurssiin tai velkasaneeraukseen, hänellä ei ole ulosottomerkintöjä tai maksuhäiriöitä ja hän on muutenkin hyvämaineinen.

Selvityksikkö toteaa, että MiCA-asetuksen säännökset ylimmän hallintoelimen jäsenen hyvämaineisuudesta eivät ole selkeät taikka tyhjentävät. Finanssivalvonnan muiden säännösten perusteella tekemä hyvämaineisuusvalvonta (Fit & Proper) voisi edellyttää, että siihen liittyvien seikkojen selvittämiseksi valvontaviranomaisella voisi olla tarve käyttää myös velvoitteidenhoitoseelvityksen sisältämiä tietoja. Velvoitteidenhoito-selvitys sisältää tiedot henkilön kytkennöistä yrityksiin, henkilön veloista sekä tuloista ja omaisuudesta sekä tietoja henkilölle määrätystä liiketoimintakiellosta ja velkajärjestelystä.

Toimiluvan hakijat

MiCA-asetuksessa on myös useita kohtia, jotka voisivat edellyttää toimilupaa myöntävän viranomaisen selvittävän velvoitteidenhoitoseelvitystä vastaavat tiedot toimiluvan hakijasta.

Näitä ovat esimerkiksi:

- 21 artiklan 2 kohdan e alakohta, jossa todetaan, että toimivaltaisten viranomaisten on evättävä toimilupa, jos on objektiivisia ja todennettavissa olevia syitä uskoa, että toimilupaa hakevan liikkeeseenlaskijan liiketoimintamalli voi aiheuttaa vakavan uhan markkinoiden eheydelle, rahoitusvakaudelle tai mak-sujärjestelmien moitteettomalle toiminnalle tai altistaa liikkeeseenlaskijan tai toimialan rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen liittyville vakaville riskeille.
- 24 artiklan 1 kohdan g alakohta, jonka mukaan toimivaltaisten viranomaisten on peruutettava omaisuusreferenssitokenin liikkeeseenlaskijan toimilupa, jos liikkeeseenlaskijan toiminta aiheuttaa vakavan uhan markkinoiden eheydelle, rahoitusvakaudelle tai maksujärjestelmien moitteettomalle toiminnalle tai altistaa liikkeeseenlaskijan tai toimialan rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen liittyville vakaville riskeille.
- 59 artiklan 4 kohta, jonka mukaan toimiluvan saaneiden kryptovarapalvelun tarjoajien on täytettävä jatkuvasti toimiluvan myöntämisedellytykset.
- 63 artiklan 7 kohta, jonka mukaan jos toimilupaa hakevan kryptovarapalvelun tarjoajan ja muiden luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden välillä on läheisiä sidoksia, toimivaltaiset viranomaiset voivat myöntää toimiluvan ainoastaan, jos kyseiset sidokset eivät estä niitä hoitamasta tehokkaasti valvonta-tehtäviään.

Selvitysyksikkö toteaa, että asetuksen useat kohdat voisivat edellyttää toimiluvan myöntäjältä taloudellisen kokonaiskuvan muodostamista hakijayrityksestä. Velvoitteidenhoitoselvitys antaisi luvan myöntäjälle kuvan hakijan toiminnasta, maksukyvyistä ja velkaantumisesta, julkisten velvoitteiden hoidosta sekä kytkennöistä muihin yrityksiin ja henkilöihin.

Tietojen saantia koskevat säännökset

Finanssivalvonnan oikeudesta saada tietoja viranomaisilta, kuten velvoitteidenhoitoselvityksen sisältämiä tietoja, säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 20 b §:ssä. Pykälän 3 momentin 1-kohdan mukaan Finanssivalvonnalla on oikeus saada pykälässä tarkoitetut tiedot, jos ne ovat tarpeen valvottavan, muun finanssimarkkinoilla toimivan tai muun henkilön, jota Finanssivalvonta 3 §:n mukaisten tehtäviensä nojalla valvoo, omistajan, hallituksen jäsenen, toimitusjohtajan tai palveluksessa olevan laissa säädetyn luotettavuuden selvittämiseksi.

Selvitysyksikkö toteaa, että kyseistä lainkohtaa voisi olla mahdollista tulkita niin, että Finanssivalvonnalla olisi oikeus saada tietoja myös MiCA-asetuksessa tarkoitetun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Vaihtoehtoisesti tulisi harkita pykälän muuttamista siten, että siihen lisättäisiin kohta, joka mahdollistaisi tiedonsaannin myös MiCA-asetuksessa tarkoitettuihin tehtäviin.

Finanssivalvonnan oikeudesta saada velvoitteidenhoitoselvitys säädetään Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n 1 momentin 24 kohdassa. Sen mukaan velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan FivaL:n 20 b §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamista. Selvitysyksikön näkemyksen mukaan tähän lainkohtaan ei tarvittaisi muutoksia velvoitteidenhoitoselvityksien laatimiseksi Finanssivalvonnalle MiCA-asetuksen mukaisiin tehtäviin.

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttö

Hallituksen esityksessä on todettu, ettei kansalliseen lakiin säädetä voimassa olevaa lakia vastaavia luotettavuussäännöksiä eikä velvoitteidenhoitoselvityksiä voitaisi näin ollen käyttää tähän tarkoitukseen.

Selvitysyksikkö ehdottaa edellisissä kappaleissa todettuun perustuen, että valtiovarainministeriö harkitsisi velvoitteidenhoitoseelvityksen käyttömahdollisuutta tukemaan MiCA-asetuksessa säädettyjen velvollisuuksien tarkastamista ja noudattamista. Selvitysyksikön näkemyksen mukaan hallituksen esityksessä ei välttämättä olisi tarpeen ottaa kantaa velvoitteidenhoitoseelvityksen käyttömahdollisuudesta kyseisiin tarkoituksiin, sillä velvoitteidenhoitoseelvitys on vain yksi tapa toteuttaa Finanssivalvonnan muualla laissa säädetty tietotarve.

Pidämme myös epätoivottavana kehityssuuntana sitä, mikäli yksi rahoitusmarkkinoihin liittyvä elinkeinotoiminnan muoto jäisi hyvämaineisuuden tai Fit and Proper arvioinnissa muita heikommalle tasolle tilanteessa, jossa MiCA- asetus ei säätele tarkemmin hyvämaineisuuden arviointiperusteita.

Helsingissä 29.1.2024

Janne Marttinen

johtaja

Marko Niemelä

apulaisjohtaja

Laki kryptovarapalvelun tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista

1. Näkemykset kansallisen lain nojalla sallittuun liiketoimintaan

-

2. Näkemykset EU:n kryptovara-asetuksen 143 artiklan mukaisen siirtymäajan soveltamisesta

-

3. Näkemykset toimijoiden salassapito- ja vahingonkorvausvelvoitteisiin

-

4. Näkemykset viranomaisen valvontavaltuuksiin

-

5. Muut huomiot, jotka koskevat ehdotettua kryptovarapalvelun tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista annettua lakia

-

Näkemykset Finanssivalvonnasta annetun lain muutoksiin

-

Näkemykset rikoslain muutoksiin

-

Ehdotettuja valvontamaksuja koskevat näkemykset

-

Muita muutosehdotuksia koskevat näkemykset

-

Niemelä Marko
Verohallinto - Verohallinto/Harmaan talouden selvitysyksikkö